

**Pràctiques de camp en antropologia social i cultural  
I**

Codi: 101263  
Crèdits: 12

| Titulació                              | Tipus | Curs | Semestre |
|--|-------|------|----------|
| 2500256 Antropologia Social i Cultural | OB    | 2    | 1        |

### Professor/a de contacte

Nom: Virginia Fons Renaudón  
Correu electrònic: Virginia.Fons@uab.cat

### Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)  
Grup íntegre en anglès: No  
Grup íntegre en català: Sí  
Grup íntegre en espanyol: Sí

### Equip docent

Anna Maria Piella Vila  
Pepi Soto Marata

### Prerequisits

D'acord amb el Pla d'Estudis 2009, aprovat pel Ministeri, cal cursar les següents assignatures amb l'ordre establert:

Segon curs de Grau, primer semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural I; segon semestre, Epistemologia i Mètodes d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; Tercer curs, primer semestre, Tècniques d'Investigació en Antropologia Social i Cultural; segon semestre, Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural II.

### Objectius

L'assignatura Pràctiques de Camp en Antropologia Social i Cultural I (d'ara en endavant Camp I), és la primera d'un itinerari de cinc que es desenvolupa al llarg de dos anys d'estudis (segon i tercer curs de Grau), i que acaba el primer semestre de quart curs amb el Treball Final de Grau.

Els objectius de l'assignatura són:

- Assolir, mitjançant la pràctica d'un treball de camp de caràcter prospectiu, un coneixement directe dels avantatges, les potencialitats, les limitacions i els riscos que suposa el treball de camp clàssic en l'etnografia.
- Aprendre la seva tècnica bàsica, l'observació participant, dur a terme el registre i l'anàlisi d'un diari de camp.
- Conèixer un grup humà i arribar a formular problemes de recerca i hipòtesis temptatives.

### Competències

- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Produir materials relacionats amb la diversitat cultural susceptibles de tenir un impacte crític en les concepcions de sentit comú.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar els procediments, les tècniques i els recursos instrumentals per desenvolupar treball de camp etnogràfic.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament les dades procedents de les recerques i els informes antropològics.
2. Analitzar un fet d'actualitat des de la perspectiva antropològica.
3. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
4. Aplicar els codis ètics vigents al treball de camp etnogràfic.
5. Aplicar una perspectiva holística al problema d'estudi i analitzar les institucions humanes dins de configuracions culturals més àmplies.
6. Avaluar críticament els materials etnogràfics com a proposta de models teòrics.
7. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
8. Elaborar un treball individual en el qual s'expliciti el pla de treball i la temporalització de les activitats.
9. Establir relacions etnològiques de confiança amb els subjectes, que estimulin la producció i la fiabilitat de les dades.
10. Exposar en forma narrativa els resultats del treball, d'acord amb els cànons crítics de la disciplina i tenint en compte els diferents públics a qui van dirigits.
11. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
12. Mantenir una conversa adequada al nivell de l'interlocutor.
13. Obtenir i registrar dades etnogràfiques aplicant les diferents tècniques de recollida i anàlisi, utilitzant en especial procediments qualitius i la pràctica de l'observació participant.
14. Operacionalitzar els conceptes teòrics i posar a prova les explicacions dels fenòmens socioculturals.
15. Participar en debats sobre fets històrics i actuals respectant les opinions dels altres participants.
16. Relacionar els elements i factors que intervenen en el desenvolupament dels processos científics.
17. Resoldre problemes de manera autònoma.
18. Seleccionar les tècniques adequades per a cada disseny de recerca.

## Continguts

Els objectius del curs s'aniran assolint paulatinament i fins al final no es tindrà una consciència clara del què s'ha estat realitzant, en bona mesura, gràcies al treball de reflexió que s'exigeix per avaluar l'assignatura. Aquesta manca de control sobre el què s'està fent, comporta certa inseguretat en alguns moments del curs que són inherents a la mateixa observació participant, i al mateix temps necessaris en la iniciació a la tècnica que ens ocupa.

No s'avançaran continguts (excepte a les classes i les lectures inicials), sinó que s'aniran introduint a mesura que els diferents moments del procés d'entrada al terreny es vagin assolint.

Es treballaran els següents aspectes:

1. Observació participant (accés, relació etnològica, qüestions ètiques i metodològiques, perspectiva de gènere, classe i raça, etc.)
2. Elaboració del diari de camp.
3. Organització de la informació i sistematització de les dades.
4. Identificació de temes d'interès teòric.
5. Plantejament de qüestions d'investigació.
6. Proposta d'hipòtesis temptatives.

## Metodologia

En la franja horària que s'assigna a aquesta assignatura, s'imparteixen al voltant de set sessions col·lectives al llarg del semestre, dirigides a tot el grup, d'una hora i mitja de duració aproximadament, d'acord amb un calendari que s'estableix a l'inici de curs. En aquestes sessions col·lectives, a banda de continguts, s'aniran donant les pautes comunes de treball, segons el moment del procés de la pràctica en què ens trobem. La primera sessió col·lectiva es realitzarà la primera setmana de classe.

La resta del treball serà tutoritzat individualment al despatx de la professora segons un calendari pactat entre l'estudiant i la professora (dia i hora concrets). Aquest seguiment individual permetrà tractar aquells aspectes, que havent-se informat col·lectivament a les sessions d'aula, no han quedat prou clars en aplicar-los al context concret de la pràctica de cada estudiant. Tanmateix, aquestes tutories ajudaran a conèixer les capacitats de l'alumne i dificultats en la relació etnològica, les característiques de la seva percepció, a aprendre continguts concrets i específics relacionats amb el tipus de situacions i població amb les que està treballant i proporcionaran el context en el que es poden aclarir tots aquells dubtes, inseguretats, problemes i d'altres qüestions relacionades amb el decurs de la pràctica.

## Activitats formatives

| Títol   | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge    |
|---|-------|------|-----------------------------|
| Tipus: Dirigides                                      |       |      |                             |
| Sessions col·lectives                                 | 10    | 0,4  | 1, 6, 7, 12, 15, 16, 17     |
| Tipus: Supervisades                                   |       |      |                             |
| Sessions individuals                                  | 10    | 0,4  | 2, 3, 4, 8, 12, 13, 14, 17  |
| Tipus: Autònomes                                      |       |      |                             |
| Lectura i ressenyes dels articles del dossier         | 14    | 0,56 | 1, 6, 7, 10                 |
| Observació participant de camp                        | 36    | 1,44 | 4, 5, 9, 12, 13, 14, 17, 18 |
| Redacció del treball final                            | 20    | 0,8  | 1, 2, 5, 8, 10, 11, 16      |
| Registre, sistematització i anàlisi del diari de camp | 60    | 2,4  | 1, 13, 14, 18               |

## Avaluació

Aquesta assignatura s'avalua de manera continuada i amb la supervisió permanent del professorat. I consisteix en tres proves:

1. Lectures i ressenyes (10%). Assistència i participació en les sessions col·lectives (10%).
2. El procés de treball i seguiment de tutorització (40%).
3. El procés d'anàlisi i treball final (40%).

Les persones matriculades han d'haver resolt totes les tasques de camp previstes per al desenvolupament de l'assignatura, per tenir dret a presentar el treball final i ser avaluades. Serà, per tant, NO AVALUABLE aquell/a estudiant que no hagi seguit el procés tutoritzat de les pràctiques d'observació i de seguiment del diari de camp.

Per ser avaluable de l'assignatura cal haver superat 2/3 de l'assignatura a través de la tutorització del seguiment del treball i el procés d'anàlisi.

El procés d'avaluació de l'assignatura no contempla un sistema de recuperació, donat el seu caràcter eminentment pràctic (tal como especifica l'article 112.1 Doc. Adaptació de la normativa d'avaluació, UAB). El que sí preveu és la resolució de les diferents etapes del treball de camp a través del sistema de tutories.

Al llarg de l'assignatura, el professorat informarà l'alumnat del procediment i data de revisió de les qualificacions.

---

## Activitats d'avaluació

| Títol   | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                        |
|---|-----|-------|------|---|
| 1a. Lectura i ressenyes corresponents                     | 10% | 14    | 0,56 | 1, 6, 7, 10                                     |
| 1b. Assistència i participació a les sessions collectives | 10% | 10    | 0,4  | 1, 6, 7, 12, 15, 16, 17                         |
| 2. El procés de treball i seguiment de tutories           | 40% | 82    | 3,28 | 2, 3, 4, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18   |
| 3. El procés d'anàlisi i el treball final                 | 40% | 44    | 1,76 | 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18 |

## Bibliografia

### Dossier de lectura obligatòria :

San Román, Teresa. 2000 "El mundo que compartimos. Una alternativa". *Revista Antropología*, 9.

Taylor, S.J. i R. Bogdan 1986 "La observación participante en el campo" a *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, pp. 50-91.

Cardoso de Oliveira, Roberto 2004 "El trabajo del antropólogo: mirar, escuchar, escribir", *AVÁ*, 5, pp. 55-68.

Malinowski, Bronislaw. 1975 [1939] "Confesiones de ignorancia y fracaso" a J.R. Llobera (ed) *La antropología como ciencia*. Barcelona: Anagrama, pp.129-139.

### Lectures recomanades:

Hammersley, M. i P. Atkinson (1994) *Etnografía. Métodos de Investigación*. Barcelona: Paidós.

Guasch, O. (1997) *Observación Participante*. Madrid: CIS (Centro de Investigaciones Sociológicas), Cuadernos Metodológicos, 20.

Lawrence Neuman, W. (1997) *Social Research Methods. Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston, London: Allyn and Bacon.

San Román, T. (1996) "De la intuición a la contrastación: el trabajo de campo en antropología en la formación de los nuevos antropólogos", a Aurora González Echevarría (coord.), Simposio VIII Epistemología y método, *Actas del VII Congreso de Antropología Social*. Zaragoza, pp.167-178.